Teka Kom. Pol.-Ukr. Związ. Kult. – OL PAN, 2010, 193–201

СЛОВОТВІРНІ СИНОНІМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ В ЧУЖОМОВНІЙ АУДИТОРІЇ

Зоряна Мацюк

Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)

Streszczenie. Zagadnienia dotyczące synonimów słowotwórczych niejednokrotnie stanowiły przedmiot badań zarówno na płaszczyźnie teoretycznej, jak i praktycznej na materiale różnych części mowy. Prac poświęconych lingwodydaktycznej interpretacji synonimii w systemie słowotwórczym języka ukraińskiego jako obcego w zasadzie nie ma. W artykule dokonano próby określenia roli synonimów słowotwórczych w praktycznym kursie języka ukraińskiego jako obcego. Dokonano także próby wyjaśnienia osobliwości ich nauczania z wykorzystaniem osiągnięć współczesnej derywatologii w audytorium obcojęzycznym.

Słowa kluczowe: synonimy słowotwórcze, lingwodydaktyczna interpretacja, język ukraiński jako obcy

Словотвірну синонімію в аспекті прикладних проблем навчання української мови іноземців досі не вивчали. Однак як явище словотвірного рівня мови її глибоко і всебічно досліджували українські мовознавці (І.І. Ковалик, Л.П. Дідівська, Л.О. Родніна, К.Г. Городенська, В.В. Ґрещук, І. Кузьма та ін.)[1]. На думку професора Івана Ковалика, результати широкого дослідження словотворчої синонімії всіх частин мови всіх слов'янських мов поряд із загальнотеоретичними завданнями мають ще й чимале практичне навчальне значення, вони можуть принести значну допомогу в удосконаленні методики практичного вивчення слов'янських мов[2]. Вчений Іван Ковалик вперше теоретично обґрунтував словотвірну синонімію на матеріалі іменників і переконливо довів, що це явище поширене в різних слов'янських мовах, зокрема в українській та польській, пор.: *укр*. ***лозник*** **–**

[1] І.І. Ковалик, *Проблеми суфіксальної омонімії та синонімії слов'янських мов,* [w:] *Питання слов'янознавства: Матеріали І Славістичної конференції*, Львів 1962, с. 5–26; Л.А. Роднина, *Словообразовательная синонимия имен существительных в современном украинском языке*: Автореф. дис. … канд. филол. наук, Київ 1970; Л.П. Дідківська, Л.О. Родніна, *Словотвір, синонімія, стилістика*, Київ 1982; К.Г. Городенська, *Словотвірна синонімія,* [w:] *Актуальні проблеми українського словотвору. Матеріали ІІІ-іх читань, присвяч. пам'яті проф. Івана Ковалика*, Івано-Франківськ 1995, с. 11–12; В.В. Ґрещук, *Семантико-словотвірна структура українських спільнокореневих деад'єктивів на -інь, -ість, -ота, -ина, -изна, -Øс,* [w:] Дослідження з словотвору та лексикології, Київ 1985, с. 30–33; І. Кузьма, *Словотвірна синонімія і словотвірна варіантність прикметників в українській мові*, Львів 2006.

[2] І. Ковалик, *Вчення про словотвір*: Вибр. праці, упор. та автор передмови В. Ґрещук, Івано-Франківськ, Львів 2007, с. 313.

лозняк, соусник – соусниця*, польськ.* ***kolejarz – kolejowiec, bieganie – bieganina***.

У сучасній мовознавчій науці існують різні оцінки місця словотвірної синонімії в загальній системі мови. Професор Іван Ковалик переконаний, що поступове усунення „лексико-словотвірних дублетів та інших словотвірних паралелізмів або закріплення за ними вузько диференційованого лексико-словотвірного функціонування в спеціальній групі слів" – це шлях до нормалізації словотвору[3]. Інші дослідники функціонування словотвірних синонімів і варіантних пар (рядів), зміну активності їхнього паралельного вживання навіть при сталості словотвірної норми вважають „виявом мовної динаміки"[4].

Дискусійним у сучасній лінгвістиці є питання термінологічного позначення похідних слів з однофункційними різнозвучними словотворчими афіксами та однаковою твірною основою (*словотвірні синоніми, словотвірні варіанти, дублети, паралельні похідні утворення*). В цілому поділяючи думку багатьох мовознавців (В.В. Ґрещук, Л.П. Дідівська, Л.О. Родніна, Н.Ф. Клименко, Є.А. Карпіловська) про потребу розрізнення понять *словотвірні синоніми* та *словотвірні варіанти* (*дублети*), задля методичної доцільності терміном *словотвірні синоніми* варто позначати спільноосновні різноафіксні утворення, зокрема й ті, які утворено синонімними суфіксами та суфіксами-дублетами. Можливість такого використання терміна *словотвірні синоніми* координується з думкою мовознавців про те, що „деривaційна варіантність слова як лінгвістична категорія особливо цінна тим, що збільшує виразові можливості української синонімії"[5].

У чужомовній аудиторії обидва різновиди спільноосновних похідних слів із семантично близькими чи тотожними словотворчими морфемами, узалежненими від формальних факторів, є важливими і потребують коментарів щодо специфіки творення та вживання. Одиниці-дублети тісно пов'язані з фонетичними явищами, тому можливість їхньої появи у мові легше спрогнозувати і простіше пояснити іноземцеві. Словотвірні синоніми з'являються у мові у результаті дії різноманітних лінгвістичних та позалінгвістичних чинників, висвітлення яких у чужомовній аудиторії залежить від мети і завдань навчання. Отже, ***словотвірні синоніми*** – це результат реалізації закономірних словотвірних процесів, в основі яких лежить синонімія словотворчих морфем, сполучувальні можливості твірної основи та словотворчого форманта. ***Словотвірні афіксальні синоніми*** – це тотожні чи близькі за значенням похідні слова, що мають однакову твірну основу і функціонально однакові, але різні за звуковим складом

[3] *Словотвір сучасної української літературної мови*, Київ 1979, с. 53.

[4] І. Кузьма, *Словотвірна синонімія і словотвірна варіантність прикметників в українській мові*, Львів 2006, с. 188.

[5] В.А. Чабаненко, *Деривaційна варіантність слова і мовна експресія* [w:] *Дослідження з словотвору та лексикології*, Київ 1985, с. 116.

словотворчі морфеми. Вони виявляються в межах однієї частини мови, оскільки лише в таких межах їх ріднить словотвірне значення. Наприклад, словотвірними афіксальними синонімами вважають ряди різнозвучних суфіксів *-ик, -ник, -чик (-щик), -тель, -ильник (-ільник), -ець, -анець, -лець, -ар, -ок, -ач, -ич, -ч, -аль, -тай, -ак, -ца, -ун, -ист (-іст)* в сучасній українській літературній мові у сфері іменникового суфіксального словотвору агентивних дериватів із спільним словотвірним значенням[6]. У системі прикметників найчастіше в синонімні словотвірні відношення вступають деривати, утворені за допомогою суфіксів *-н-* і *-ов-, -н-* і *-ив- (-лив), -аст-* і *-ист-*, які здавна могли виконувати тотожні або близькі функції навіть при однаковій сполучуваності[7].

Впродовж усього періоду розвитку словотвірна система української мови мала відповідний „запас міцності": однотипні словотвірні значення виражалися за допомогою багатьох різних формантів, що створювало передумови для конкурентного функціонування словотворчих засобів[8].

У сучасній українській мові явище словотвірної синонімії поширене в системі різних частин мови. За спостереженнями мовознавців, словотвірні синоніми широко виявляються серед іменників, прикметників, дієслів, прислівників і спорадично – серед займенників, прийменників та часток.

Синонімні відношення охоплюють префіксальні та суфіксальні деривати, наприклад:

іменники: *лад → безлад // нелад; історія → передісторія // праісторія; мудрий → мудрець // мудрак // мудрій // мудрагель // мудрий* (ім.); *густий → густість // густота // густина // густизна;*

прикметники: *моральний → аморальний // неморальний; густий → загустий // надгустий; солодкий → солодкуватий // солодкавий; малий → малесенький // малесечкий // малісінький // малюсінький; багатий → багатющий // пребагатий;*

дієслова: *стояти → вистояти // протистояти* (в часовому значенні)*; йти → надійти // прийти* (в значенні цілеспрямованого руху)*; блідий → бліднiти // бліднути; хитрий → хитрити // хитрувати; форма → оформлювати // оформляти;*

прислівники: *сліпий → сліпо // сліпма* тощо.

Суфікси відзначаються значно вищим ступенем синонімії порівняно з префіксами. Така їхня семантична ознака ускладнює вивчення валентності суфіксів порівняно з префіксами в багато разів. Окрім того, вона досі залишається мало висвітленою[9].

---

[6] *Словотвір сучасної української літературної мови*, Київ 1979, с. 47.

[7] І. Кузьма, *Словотвірна синонімія і словотвірна варіантність прикметників в українській мові*, Львів 2006, с. 77.

[8] П.Г. Білоусенко, *Історія суфіксальної системи українського іменника /назви осіб чоловічого роду/*, Київ 1993, с. 193.

[9] Н.Ф. Клименко, *Основи морфеміки сучасної української мови,* Київ 1998, с. 90.

Вибір афікса із ряду синонімічних вважають найважчою частиною завдання на шляху творення похідного слова. Так, мовознавець І.Г. Милославський пропонує створити повний перелік афіксів, з якими може поєднуватися певна основа; або створити повний перелік основ, з якими може поєднуватися певний афікс, зауважуючи, що жодного із цих переліків не існує, а створити їх – справа надто трудомістка, та й сам список був би надто громіздким, тобто мало придатним для використання[10].

У практичному курсі мови як іноземної словотвір постає на рівні ***похідного слова***[11]. Специфікою похідних афіксальних слів є бінарність словотвірної структури, тобто наявність твірної основи і словотворчого форманта. Саме взаємодія базової і формуючої частини у деривaційних процесах як одиниць словотвірної системи визначає фактичні засади номінації[12]. Знання формальних словотворчих засобів у різних їхніх семантико-словотвірних виявах та закономірностей поєднання з відповідним типом твірної основи стають визначальними на шляху вироблення стійких навичок розпізнавати і творити мовні одиниці за наявними у мові словотвірними моделями, допомагають іноземному слухачеві не розгубитися перед проблемою вибору словотворчих суфіксів чи префіксів, зокрема збагнути суть синонімії словотворчих формантів та похідних слів. На важливість знань правил сполучуваності морфем, зокрема для практики навчання російської мови як іноземної, вказує І.Г. Милославський[13].

Аналізуючи підручники, призначені для вивчення української мови в польськомовній аудиторії[14], зауважуємо завдання, пов'язані зі знанням прикметникових суфіксів та моделей творення прикметників від іменникових основ, наприклад:

Від наведених іменників утворіть прикметники і складіть з ними словосполучення:

розпач, діло, перехрестя, людина, зневага, ***ганьба***, ***дійсність****, наклеп, скрута, ворог, помилка.*

У межах одного завдання існує необхідність знань різних прикметникових суфіксів та вмінь їх поєднувати з різним типом основ, пор.: *розпач → розпач-лив(ий), зневага → зневаж-лив(ий); діло → діл-ов(ий), помилка → помлк-ов(ий); наклеп → накле-ницьк(ий); ворог → ворож-Ø(ий); перехрестя → пересхрес-н(ий), скрута → скрут-н(ий)*, а також навичок утворювати прикметники від тих самих іменникових

[10] В.В. Лопатин, И.Г. Милославский, М.А. Шелякин, *Современный русский язык: Теоретический курс. Словообразование. Морфология,* под ред. В.В. Иванова, Москва 1989, с. 42–43.

[11] Т.Г. Марсакова, *Некоторые вопросы словообразования современного русского языка,* [w:] *Русский язык как иностранный: Актуальные вопросы описания и методики преподавания: Сб. спецкурсов*, Москва 1982, с. 71–87.

[12] В.В. Ґрещук, *Український відприкметниковий словотвір*, Івано-Франківськ 1995.

[13] В.В. Лопатин, И.Г. Милославский, М.А. Шелякин, *Современный русский язык: Теоретический курс. Словообразование. Морфология,* под ред. В.В. Иванова, Москва 1989, с. 42–43.

[14] I. Huk, M. Kawecka, *Вивчаємо українську мову. Podręcznik do nauk języka ukraińskiego*, Lublin 2003, s. 194.

основ за допомогою різних суфіксів, напр.: *людина → люд-н(ий), люд-ськ(ий), люд-ян(ий)*. При цьому словотвірним синонімом до прикметника *людний* „Те саме, що багатолюдний”[15] може бути похідне слово *людяний*, яке рідко вживається зі значенням „багатолюдний”.

Методисти радять об’єктом вивчення в процесі практичного навчання мови як іноземної обирати слова „з прозорою і зрозумілою словотвірною структурою”, за моделлю яких слухачі зможуть творити нові слова і в такий спосіб розширювати свій словниковий запас, а синоніми в активну мовленнєву практику іноземних слухачів вводити обережно, вибірково[16].

Допомогти іноземному слухачеві вибрати словотворчий формант (суфікс, префікс) із ряду семантично близьких для творення похідного слова або укласти ряд словотвірних синонімів зі слів, що мають у своїй структурі синонімні морфеми та однакові твірні основи, можуть знання факторів, які перешкоджають або сприяють поєднанню в одному похідному слові твірної основи і словотворчого форманта. На основі узагальнення розрізнених лексико-семантичних груп слів встановлюють два основні фактори – ***формальний*** і ***семантичний***.

Формальними ознаками визнають тип наголошування твірного слова, характер кінцевого звука твірної основи, кількість складів у ній тощо. В українській мові функційно однотипними словотворчими морфемами з чіткими формальними правилами використання вважають прикметникові ***позиційні*** суфікси *–н-* та *–льн-*. Ця формальна ознака стає визначальною для іноземного слухача у виборі словотворчого форманта для творення прикметників від іменникових (власних чи запозичених) основ. Прикметниковий суфікс *-н-* та його звуковий варіант *-льн-* приєднуються відповідно до основи іменника на приголосний та голосний, пор.: *лінгвістик(а) → лінгвістич-ний,* але *лінгва → лінгва-льний*. Слова, в яких виділяють суфікси *-альн- (-яльн-), -ональн-*, треба пропонувати слухачам для запам’ятовування, наприклад, *гімназіальний (гімназичний), категоріальний, конфіденціальний, потенціальний, церемоніальний, функціональний*. Паралельні до них похідні прикметники з суфіксом *-н-* утворено за моделлю „основа іменника на приголосний + суфікс -н-”, пор.: *гімназіальний // гімназичний // гімназійний, категоріальний // категорійний, конфіденціальний // конфіденційний, потенціальний // потенційний, церемоніальний // церемонійний, функціональний // функційний*.

Фокусуючи проблеми фонетики і морфонології, лексики і семантики, морфології і синтаксису, словотвір здатен забезпечити комплексний підхід до оцінки мовних одиниць та явищ. У результаті спостережень за словотвірними процесами можна виявити різноманітні мовні явища:

---

[15] *Великий тлумачний словник сучасної української мови,* уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел, Київ–Ірпінь 2002, с. 499.

[16] Г.И. Рожкова, *К лингвистическим основам методики преподавания русского языка иностранцам*, Москва 1977, с. 86.

а) встановити обмежене вживання слів *церемонійний, функційний* попри твердження науковців, що більш властивими українській мові стають деривати із суфіксом *-н-*, які поступово замінюють прикметники з гібридними суфіксами *-альн-, -іальн-, -ональн-, -іональн-*, а також *-ичн-, -ічн-, -іозн-*, пор.: *конфіденціальний* (рідко) – *конфіденційний,* а також *ароматичний – ароматний, синонімічний – синонімний, амбіціозний – амбітний, граціозний – граційний*;

б) виявити паралельне активне вживання прикметників *потенціальний* і *потенційний* як похідних від іменника *потенція* (від лат. potentia – сила) – „прихована можливість, здатність, що може виявитись за певних умов; достатність сил для якої-небудь діяльності”[17] та *потенціал* (від лат. potentia – сила) – „1. Можливості, наявні сили, запаси, засоби, що можуть бути використані”[18], напр.: ***Потенційні (потенціальні)*** *можливості;* ***Потенційні (потенціальні)*** *споживачі*[19], і єдино можливий словотвірний варіант *потенціальний* як похідне від іменника *потенціал* у стійкому словосполученні ***потенціальна*** *енергія* або *потенційний* для окреслення можливості слова бути утвореним за певним словотвірним типом чи слова, яке існує у мовленні, але ще не увійшло в мову – ***потенційне*** *слово: *наслід, *руйнач, *знедуховніти, *небовид, *обережник*[20];

в) уточнити формально-семантичний зв’язок між твірним словом та похідними словотвірними синонімами, що позначається на семантиці деривата, потенційних можливостях творення, функціонування та особливостях словотвірної структури, пор.: *потенція → потенці-альн(ий)* і *потенціал → потенціа-льн(ий)* або *потенція → потенц-іальн(ий)*. Визнане у словотвірній системі української мови явище множинності словотвірної мотивації можна ілюструвати конкретними прикладами, які підтверджують мотиваційний зв’язок похідного слова з кількома твірними; підтвердити відсутність потенційних похідних прикметників від слова *потенція* в значенні „2. Здатність чоловіка здійснювати статевий акт і мати потомство”[21], зазначивши одночасно відсутність і цього значення в словниках радянської доби;

г) поповнити словниковий запас слухачів новими словами, які з’являються в мовленні. Наприклад, прикметник *гімназійний*, який фіксує НК (Нова лексична картотека Інституту української мови НАН України) та орфографічний словник[22], відсутній у Словнику української мови;

ґ) по-новому оцінити ступінь активності вживання словотвірних синонімів за умови появи нових чи активізації „забутих” словотвірних паралелей,

[17] *Словник іншомовних слів,* за ред. О.С. Мельничука, Київ 1975, с. 541.
[18] Там само, с. 541.
[19] *Словник української мови*, в 11-ти томах, т. VII, Київ 1976, с. 402–403.
[20] *Українська мова: Енциклопедія*, Київ 2000, с. 473–474.
[21] *Великий тлумачний словник сучасної української мови,* уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел, Київ–Ірпінь 2002, с. 902.
[22] *Орфографічний словник української мови*, Київ 1994, с. 149.

пор.: *гімнази'чний* „Прикм. до **гімназист** і **гімназія**”[23], і *гімназіальний* (*гімназіяльний*[24]) „Прикм. до **гімназія**”[25], і *гімназійний* (засвідчено лише в Орфографічному словнику української мови, тому семантику лексеми та лексичну валентність подаємо, покликаючись на праці мовознавців: ***Гімназійна*** *братва*[26]. Очевидно, йдеться про мотиваційний зв’язок з іменником *гімназія*). Прикметник *гімнази'чний* відповідно є полімотивованим утворенням, оскільки перебуває у відношенні словотвірної похідності з іменниками *гімназія* та *гімназист*. Словотвірну мотивацію іменником *гімназист* підтверджують похідні слова однотипної структури, пор.: *юрист → юрид-ичний* з можливим усіченням твірної основи або *артист → артист-ичний* – процес словотворення від іменників з суфіксом *-ист* не супроводжують морфонологічні зміни;

д) артикулювати сучасні тенденції щодо уникнення збігу голосних звуків через використання суфікса *-яльн-*, пор.: *парафіяльний / матеріяльний / соціяльний*, але *ідеальний*;

е) розрізнити явища словотвірного та лексичного рівнів мови – синонімію дериватів та паронімію лексем. Привернувши увагу іноземного слухача до існування паралельних суфіксальних утворень, важливо навчити їх відрізняти слова, які мають тотожне значення, тобто є словотвірними синонімами, від співзвучних похідних слів, що виявляють суттєві відмінності в значенні, тобто є паронімами. Наприклад, паронімічний ряд утворюють прикметники *ароматний // ароматичний*, які мають спільний корінь *аромат-*, але відрізняються суфіксами *-н-* і *-ичн-*. Близькість звучання та написання, зумовлена єдністю кореневої частини, позначилася на їхній семантиці: вони відрізняють семою „мати аромат” і „надавати аромату”. Іноземному слухачеві нелегко вживати ці лексеми для означення якості, наприклад, фруктів, овочів, квітів, рідин, речовин, пор.: ***ароматичні*** *овочі, рослина, рідина, речовина*, але ***ароматний*** *напій, страва, кава, плід, яблуко, дим*[27]. Семантичний паралелізм, який закладають синонімні словотворчі морфеми, приєднуючись до тієї самої твірної основи, відсутній. Отже, похідні прикметники *ароматний* і *ароматичний* із суфіксами *-н-* і *-ичн-* не є словотвірними синонімами, оскільки не допускають взаємозаміни. В практиці навчання іноземних студентів такі деривати вимагають особливої уваги та постійної роботи зі словниками. Спільнокореневе слово *ароматизований* має іншу мотиваційну базу,

[23] *Великий тлумачний словник сучасної української мови,* уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел, Київ–Ірпінь 2002, с. 182.

[24] Гр. Голоскевич, *Правописний словник*, Вид. 12, Нью-Йорк – Париж – Сидней – Торонто – Львів 1994, с. 75.

[25] *Великий тлумачний словник сучасної української мови,* уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел, Київ–Ірпінь 2002, с. 182.

[26] І. Кузьма, *Словотвірна синонімія і словотвірна варіантність прикметників в українській мові*, Львів 2006, с. 133.

[27] Д.Г. Гринчишин, О.А. Сербенська, *Словник паронімів української мови*, Київ 1986, с. 19.

формально і семантично пов'язане з дієсловом *ароматизувати*, утворене типово за схемою пасивних дієприкметників і не складає труднощів щодо розуміння його змісту та особливостей вживання;

Коли неможливо словотвірну активність морфем регламентувати правилами, важливу роль у процесі творення нових слів та вибору словотворчого форманта із ряду синонімічних відіграє ***семантичний фактор***. Треба навчити іноземного слухача визначати значення твірних основ та відчувати відтінки синонімних словотворчих морфем. Наприклад, прикметники із значенням „неповний вияв ознаки" можуть утворюватися лише від прикметників, які називають ознаку, що здатна об'єктивно виявлятися неповною мірою: *білий → біл-явий // біл-уватий // біл-астий / біл-ястий.*

Відомо, що префікс *без-* виражає первинне значення „позбавлення, відсутності чогось", а префікс *не-* має здатність утворювати слова із значенням „заперечення", пор.: *безчесний // нечесний.* Однак у сучасній українській мові навіть носієві мови відчути цю різницю буває непросто, оскільки префікс *без-* набув нового значення „заперечення", пор.: *гарний → негарний* і *славний → безславний*[28].

У деяких випадках важко вибрати один із двох синонімічних засобів без уточнення значення похідного слова. Лише семантика твірної основи здатна визначити участь префікса *без-* чи *не-* у словотвірному процесі, пор.: *безголосий* „який позбавлений голосу" (мотивуючий іменник називає те, що відсутнє) і *неголосний* „протилежне до голосний" (мотивуючий прикметник називає ознаку, яку заперечує префікс *не-*).

Існують різні думки щодо впливу ***стилістичних факторів*** на вибір словотворчих морфем із ряду синонімічних. І.Г. Милославський вважає, що навіть дуже подрібнена формально-семантична класифікація не дає вичерпних результатів, а залучення інших факторів, зокрема стилістичних, лише ускладнить визначення правил сполучуваності морфем[29]. На нашу думку, саме стилістичні особливості словотворчого форманта регламентують доцільність використання у мовленні дериватів на *-ота, -ина, -изна, -ство*, які мають розмовне забарвлення, чи похідних на *-ість*, що мають книжний характер[30] із ряду спільноосновних відприкметникових слів сучасної української мови із словотвірним значенням „абстрагована ознака", пор.: *добрість // доброта, давність // давнина, убогість // убозтво, жовтина // жовтизна, голубінь // голубизна.* Знання семантико-словотвірної структури спільнокореневих деад'єктивів на *-інь, -ість, -ота, -ина, -изна, -Ø* допоможуть іноземному слухачеві зрозуміти тенденцію до функціонально-

[28] І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська, *Теоретична морфологія української мови: Академ. граматика укр. мови,* за ред. І. Вихованця, Київ 2004, с. 136.

[29] В.В. Лопатин, И.Г. Милославский, М.А. Шелякин, *Современный русский язык: Теоретический курс. Словообразование. Морфология,* под ред. В.В. Иванова, Москва 1989, с. 46.

[30] В.В. Ґрещук, *Український відприкметниковий словотвір*, Івано-Франківськ 1989, с. 158.

стилістичного розмежування словотвірних синонімів у спільних значеннях[31].

Очевидно, кількість факторів, які впливають на словотвірну активність твірної основи та словотворчого форманта можна збільшити, але тоді треба визнати, що всі вони діють лише в обмежених групах похідних слів і процес творення похідного слова чи вибір словотворчого форманта нереально регламентувати будь-якими правилами. У такому разі проблему словотвірної похідності, питання сумісності твірної основи і словотворчого форманта треба вирішувати у кожному конкретному випадку.

Словотвірні синоніми є об'єктивним фактом мови, вони свідчать про багатство виражальних засобів, значною мірою виражають національну специфіку української мови і не враховувати їх у практиці навчання української мови як іноземної означає збіднювати словниковий запас слухачів, позбавляти їх можливості відчути прагматичний бік мовних одиниць на рівні словотвірної структури слова, функціонально-стилістичні особливості та специфіку лексичного значення спільноосновних дериватів, а також здатності забезпечити реалізацію мовних норм сучасної української мови. Важливо лише виробити методичні принципи їх вивчення, визначити критерії відбору та закономірності подання в практичному курсі української мови як іноземної.

WORD BUILDING SYNONYMS OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AS AN OBJECT OF STUDY IN A FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM

Summary. The problem of word-building synonyms has constantly been the object of investigation of linguists both in general theoretical aspect and from the point of view of practical observations of different parts of speech. There are no special investigations devoted to linguo-didactic interpretation of synonymy in the system of word-building of Ukrainian as a foreign language. The article is an attempt to define the place of word-building synonyms in the practical course of Ukrainian as a foreign language and find out peculiarities of their study in a foreign language classroom with the account of achievements of modern derivational studies.

Key words: word building synonyms, linguo-didactic interpretation, Ukrainian as a foreign language

[31] В.В. Ґрещук, *Семантико-словотвірна структура українських спільнокореневих деад'єктивів на -інь, -ість, -ота, -ина, -изна, -Øс,* [w:] *Дослідження з словотвору та лексикології*, Київ 1985, с. 33.